

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HÄÄLEKANDJA

NR. 1

31. JAANUAR 1935

II AASTAKÄIK

Uuel aastal — uue jõuga edasi!

Möödunud aasta oli Eesti trükitehnikute liikumise tõusu aasta. Igal pool on näha liikmete arvu tõusu. Ühingute sisemine elu on intensiivsemaks muutunud ja seni kestnud loidus ning ükskõiksus organisatsiooni vastu on kadumas. Võime märkida mitmed algatused, mis möödunud aastal olid käiku antud ja osaliselt ka teostatud.

Möödunud aasta kongress määras nii mitmedki uuendused trükitehnikute liidu organisatsioonis. Tsentraliseeriti vanade ja invaliidide toetamine liidu alla. Pandi käima liidu ajakiri „Trükitehnik“, milline on leidnud heatahtlikku suhtumist laiemal trükitehnikakondade poolt. Alati läbirääkimisi trükitehnikute puhkekodu loomiseks maal, millised läbirääkimised veel praegu pooleli. Ühingu-tega valitseb elav kontakt.

Mis puutub organiseerimise küsimusse, siis võime ka sel alal näidata päris reaalseid saavutusi. Uutest ühingutest on tegevusse astunud Narva Trükitehnikute ametiühing. Pärnu ühing oli peaaegu varjusurmas, kuid ka tema on üldise elavnemise juures jalad alla saanud. Kui möödunud liidu kongressi ajal loeti liidu liikmete arvu 285 peale, siis on aast vahetusel liikmete arv kasvanud 351 peale. Kuid organiseerimise töö alles kestab, eriti palju tööd on ees veel Tallinna Trükitehnikute ühingu. Olgu veel möödunud aasta lõpubilansile märgitud, et liit kinnitas ka liidu rinnamärgi.

Meil seisavad uuel aastal veel suuremad ülesanded. Kõigepealt peame ikka ja alati rõhutama organiseerimise tarvet. Seda tuleb teha igal pool: koosolekutel, töökodades ja üksikute inimeste juures. Ärme laskem suigutada juba tärkanud elavust, vaid arendagem seda edasi. On veel palju kohti, kus on olemas trükitehnikud, kuid kus puuduvad ametiühinguliselt organiseerunud töölised. Nii võime kõneleda Võrust, Petserist,

Haapsalust, Kuressaarest, Paidest jne. Sinna tuleb ka juhtida organiseerimise tööd.

Sel aastal saab liit ka 15 aastat vanaks. Seda aega tuleb vääriliselt mälestada ja liidu juhatusel jääb ülesandeks ka selle juubeli teostamise läbiviimine. On veel palju muidki küsimusi, mis tulevad lahendada koos teiste alade ametiühingutega. Seal on põlevaid küsimusi, nagu palkade tõstmine, tööolude normeerimine jne.

Seepärast jätkakem kõik seda suurt ja vastutusrikast tööd eesti trükitehnikute liikumise suurendamiseks, milleks liidu juhatus soovib kõigile ühingutele ja ühingute funktsionääridele raugemata taht ja püsivust.

Uuel aastal — uue jõuga edasi!

„Mitteilungen“ Eestist.

Viimane „Mitteilungen“ number 11/12 — 1934 toob pikema kirjutise ülevaate Eesti Trükitehnikute Liidust ja tegevusest. Nagu seal nähtub, on rahvusvaheline trükitehnikute kutsekretariaat suure huviga jälgimas eesti trükitehnikute arengut ja loodab artikli lõpus, et liidu elujõulisus kasvab, olles tähtsaks teguriks põhjajärgel.

SISU:

- Uuel aastal — uue jõuga edasi!
- Mida ootame uuel aastal.
- Soome sammub tõusu teed.
- Vajame töötute toetamist.
- Eesti Trükitehnik. Liidu sünd (järg).
- Organisatsiooniline elu.
- Puhkekodu otsimas.
- Tshehhoslovakkia liidu kongress.
- Lühidalt välismaalt.
- Pilk minevikku.

Mida ootame uuel aastalt.

Käesoleval aastal, paari kuu pärast, mõeldub sellest seitse aastat, mil Eesti organiseeritud trükitoölispere seisis raske katsumise eel. Tuli tahes-tahtmatult tegutseda, lootuses oma parema tuleviku nimel. Kuid igakord ei lähe ka kõige paremad lootused täide — äparduvad — ja sellega peab juba leppima kui paratamatusega.

Käesolevad read ei ole mõeldud mitte selleks, et otsida süüdlasi selles äparduses, vaid nad on mõeldud selleks, kuhu poole peaksime püüdma tänapäeval.

See seitse aastat iseenesest ei ole kuigi pikk aeg, kuid küllaldaselt pikk selleks, et selle aja kestel on meie trükitoölisperre juure kasvanud teatav protsent noort generatsiooni, kes oma õpingut algas just seitsme aasta eest, sest siis haarasid ettevõtjad igalt poolt massiliselt tööjõudu selle tühimiku täiteks, kes oli sunnitud minema tänavaile — sest nende õiglasid nõudmisi ei võetud kuulda. Ja nii on vastavalt õpilaste juurevoolu protsent just 1928. aastal, võrreldes teiste aastatega — just kõige suurem.

Kuid nüüd on need seekordsed õpilased jõudnud juba tagasi oma õpiaja lõpetada ja töötanud mitu aastat k juba väljaõppinuna — kuid nii paljudki kurdavad, et trükitoölise palk ei olegi kuigi hea. Kuid see ei ole veel kõik. Paljud tollesamast generatsioonist töötavad — ehk õigem öelda, on sunnitud töötama palgaga, mille nimetamine tahes-tahtmatult paneb päris kurvalt mõtlema trükitoölise seisukohalt — 5—8 kr. nädalas! — Kas on see pisutki veel inimväärne palk ühele trükitoölisele? Ei! Sarnases suunas ei tohi asi tulevikus enam hargneda!

Asjad on küll tänapäeval teistsugused. Olukord on muutunud paljugi selle seitsme aasta kestel. Nüüd tuleb sammuda vastu meie trükitoölispere paremale tulevikule teistsuguses suunas. Peame endid organiseerima viimse mehe ja naiseni. Ainult sellega arvestatakse igal ajal ja igas olukorras — olgu see siis ka missugune tahes — kes on tugevasti organiseeritud.

Sellepärast, käesolevast aastast olgu iga üksiku trükitoölise loosungiks: meid on küll palju, kuid meie tahame olla kui üks mees, sest meil

kõigil on üks ja sama eesmärk. Mida tihedamini meie seisame üksteisega külg külje kõrval, seda vähem on ruumi lahkarvamistel meie keskel. Uuel aastal veel suurema innuga ühiste tähiste poole, sest meil kõigil on ainult üks tee, ja see on — *organiseerume viimse ametvennani ja õeni!*

P-o.

Miks on veel organiseerimatuid?

Ehkki „Trükitoölise“ veergudel on küllalt, võibolla isegi tüütuseni, juba selgitatud ja kirjutatud organiseerimise vajadusest. Aga usun siiski, et seda on liiga vähe tehtud, meie ei tohi enne lõpetada kirjutamast organiseerimise tähtsusest, kuni kõik trükitoöalal töötavad töölised pole koondunud endid trükitoölise ühingute ümber, võtku see kas aastaid aega, aga ükskord peame jõudma nii kaugele, et iga trükitoöliline on oma kutseühingu liige.

Jääb meile arusaamatuks, miks meie trükitoölised ei taha ühineda, ei taha ühiselt töötada. Minu arusaamise järele peaks ju kõik kutsealadel töötavad töölised püüdma koonduda oma kutseühingute ümber. Ja seda just eestkätt sellepärast, et iga üksikult kutseala töölise ühendab juba tema töö ise teise kaastöötajaga. Eriti võib seda ühtlust leida trükitoö alal, kus iga üksiku trükitoölise liigutus seotud teise oma kaastöötajaga, olgu see siis laduja ehk trükikija või isegi raamatuköitja, nad ükski ei saa üks ilma teiseta töötada ja sellepärast peaksime ka väljaspool töökodasid püüdma rohkem üksteisesse süveneda, peaksime enam üksteist tundma õppima. Selle asemel, et minna kuhugile teise, meie mõttelaadile võõraste ühingusse ehk kõrtsi oma vaba aega veetma, võiksime ju väga hästi kokku koguda oma ühingusse.

Kuna trükitoölise ühingute põhirajad näevad ette peale ametiühingulise tegevuse ka kultuurilise tegevuse, siis avaneb meie ühingutes võimalus igal alal tegutseda, nagu raamatukogud, peoõhtud, igasugused kursused jne., ühesõnaga kõigil aladel mida keegi soovib.

=====
**Häda ajal on trükitoölise parim sõber —
 tugev ametiühing.**
 =====

Soome sammub tõusu teed.

A. O—ch

Peatusin Marienkatul asuva mitmekordse hoone ees.

— Kus peaks asuma siin Soome Trükitöölise Liit? — küsisin kelleltki majast väljuvalt mehelt.

— Seal hoovi kaudu minna — ütles kõneldatav.

Imestusin endamisi, kuna teadsin, et soome trükitöölised pidid omama suurema hoone, aga mitte asudes kusagil kõrvalises kohas. Viimaks leidsin õige koha ja olin jalamaid juhata tud kokku liidu sekretäriaga Hällströmiga.

Vastastikused tervitused, kohvi — nagu see Soomes ikka kombeks on — ja sümpaatsed mehed (seal viibis ka kauaaegne liidu laekur Nyman) jutlesid elavalt omi asjust.

Huvitusin nende organiseerimistööst.

— Siin on meie uued proklamatsioonid — Hällström näitas vastavaid nägusaid lehti — nüüd hakkame organiseerimistöega peale.

— Ja praegune olukord?

— Üldse on 5000 trükitöölise ümber. Neist on organiseeritud 64%, st. 3.400 töolist. Muidugi on organiseeritud enamalt jaolt kvalifitseeritud mehed, kuna organiseerimata massi moodustab abitöölise jne. vägi. Aga organiseerimise alal on näha ka praegugi tõusu, nii et võime julgelt edasi sammuda.

Imestasin, et neil on praegu nii väikesed ruumid.

— Meil oli enne mõnekordne maja, aga selle kiskusime maha. Nüüd ehitame Sildavuorenkatul suurt 7-kordset maja, mis saab uhkemaid hooned.

Edaspidisest jutuajamisest selgus, et liit tegutseb juba 1897. aastast, seega 38 aastat. Uus ehitatav maja läheb maksma 3,5 miljonit soome marka (umbes 30 miljonit senti). Liitu kuulub 36 ühisust, puhkekodusid on üle maa 12. Tallinna trükitöölised on näinud ühte neist — Mustikasaarel. Liidu juhatus on moodustatud Helsingis asuvaist trükitöölisest ja juhatus on 9-liikmeline. Esimehena on meilegi tuntud Uuno Immonen, kes asub sel kohal juba 10 aastat. Liidul ilmub ka oma ajakiri „Kirjatyö“, mida toimetab liidu sekretär Hällström. Üldiselt on majandusline olukord rahuldav. Tuleval aastal peetakse juuni lõpul ka liidu kongress.

Hällström,

Soome Trükitöölise Liidu sekretär.

— Kuis on teil abiaandmisega?

— See on tsentraliseeritud. Muidugi on olemas kõik fondid. Liikmeks on 3 kategooriasse jagatud. Liikmed maksavad nii liidule kui ühingule makse. Liidule kuuluv maks on I. kategooria liikmel nädalas 4 marka (35 s.), II — 2.50 marka ja III — 1 mark 25 penni.

Jutuajamine möödus elavalt ja kuidagi optimistlikus toonis. Näha on, et soome kolleegide asjad lähivad kõige paremini. Andsin veel seletusi meie oludest ja siis lahkusin külalislahketest seltsimeestest. Enne seda aga sain teada, et Hällström sõidab eelseisvale Eestimaa Töölisühingute Keskliidu korralisele kongressile kui Soome Ametiühingute liidu esitaja.

Nii siis — nägemiseni!

Vajame töötute toetamist.

Töötute toetamise küsimus on tähtsamaks kuluallikaks ühingutel. Kuigi praegu töötute liikmete arv ei ole niivõrd suur, et see ähvardaks neelda kõik ühingute tulud liikmemaksudest, võib siiski mõeldes tulevikule asuda ka selle nähte ärahoidmiseks tarvilikke samme. Töölisorganisatsioonide üldine nõue on see, et riik peaks kindlustama kõik töötud, kuna nad on samaväärsed kodanikud riigis ja vajavad elatist nagu needki, kes õnnekombel veel teenistuse omandavad. Töötus mõjub laastavalt riigikodanikkudele, tuues kaasa alatoitluse, moraalse surutise ja riigitüdimuse. Riik aga peab neid toetama, sest ei ole ju inimesed süüdi, kui neil tööd ei ole. Kahjuks praeguses olukorras ei või loota, et riik asuks radikaalsele uuendusele töötute kindlustamise näol täielikult riigi kulul. Trükitöölised, kui enamarenenud organisatsioon, on püüdnud seetõttu ka ise seda küsimust pehmemdada ja annavad hädavajalist abi.

Agä arvesse võttes, et ka riik peaks huvi tundma nende kodanikkude vastu, kes töötud on ja samuti ka seda, et organiseeritud töölistkonnal on juba väljaarenenud toetamise kord, tuleks riigil, kui ta ei taha veel täielikult toetuseküsimuse enda kätte võtta, maksta panna töötute osaline toetamine organisatsioonide kaudu. Selleks annab võimalust n. n. Genti süsteem, mille alusel ametiühingute poolt väljamaksetavale toetusele maksab riik osa juure. Tänapäeval maksetakse kõiksugu preemiaid sigade elushoidmiseks, võile ja munadele selleks, et veel lehmad piima annaks ja kanad muneksid, aga inimese elu kindlustamisest on mööda mindud. See on kisendav ülekohus ja püüdku siis riik ka seda viga parandada ja pangu maksta ka seegi osaline toetusviis, et organisatsioonide nende raske võitluses tööpuuduse vastu aidata. Kahtlemata need summad suureks ei tõuseks ja olemasolevate organisatsioonide juures ei tõuseks riigi poolt maksetav toetus mitte üle 10 miljoni sendi aastas. See ei ole kohutav summa, kui aga riigivalitsusel selleks tahtmist oleks. Toetamisega võiks aga vähendada töötute pinget tööturul ja ei valitseks rahulolematud viletsusse jäetud inimeste keskel.

Seepärast peaks töölisorganisatsioonide keskkliit astuma riigivalitsuse ees samme nimetatud seaduse

väljakuulutamiseks — Genti süsteemi maksmapanemiseks töötute osalise toetamise näol — kuigi silmas tuleb pidada, et see oleks aluseks tulevikuks, kus maksta pandaks üldine töötute kindlustamine, nagu see mujal välismaal on. Ei või kahtlust olla, et töölisorganisatsioonid asuvad nimetatud seaduse maksmapanemisega jõudsamale tegevusele tööprotsessist väljalangenute olukorra parandamiseks.

Mis arvab rinnamärgist autor.

Kolme laudikuga (annaksin sellele riistapuule meelsamini „riviku“ nime) tahtsin anda liitumise mõistet. Mõtlesin neid esiteks liita koguni nii palju kui meil on trükitöölise ühingu, kuid see arv saab olla muutlik ja sellepärast — kolme rinnuti võib juba öelda mitu, on juba krupp. Ladumine on meie terve tööprotsessi algus ja esimeseks tööriistaks laudik, mis eriti õigustab tema tarvitamist märgil. Kilbi tagune oleks aga ikkagi ainult dekoratsioon. Märk ise on tiivastatud täht; lahtise tähe leiutamiseks algas meie tööstuse tõus ja ilma selle täheta ei saa laduja laduda ega trükkija trükkida, ta kuulub mõlemile.

Trükitähte või tüüpi püsti tõsta, signatuuri enese poole, tundub ladujale ebaõigena. Oleme harjunud teda vaatama ikka signatuur pälpool. Kui me aga signatuuri alla kääname, siis tundub nagu oleks laotud LTE ja mitte ETL.

Kõigi alade koondatud vapile oleks tulnud lisada meie aja tähtis ala — masinaladuja. Siin oleks sobiv ehk matrits kui tüübilisem ja ühtlasi iseseisev osa ladumasinast. Ka tsinkograaf ja köitja on osa trükitöölisest, sest ilma ladujata-trükkijata ei oleks nende töö mõeldav ja ka need oleksid pidanud olema märgitud vapil. Raamat on laialdane mõiste ja ei osuta köitjat, vaid kõiki, kes teglevad raamatuga.

A. Rebano.

Tallinna trükitöölised!

Külstage Tall Trükitöölise Ühingu poolt korraldat. piduõhtut 23. veebr. „Sellskondlikus Majas“.

Eesti Trükitöölise Liidu sünd.

(Järg 3.)

Esimese trükitöölise kongressi saadikud.

Sotsiaaldemokraat M. Martna ei leia võimaliku olevat töörahva diktatuuri Eestisse sisse seada; kuigi ta tunnistab, et ta ei ole 3. internatsionaali vaenlane, siiski ei pea ta enast selle käsikuks. Suure enamusega võetakse siiski vastu J. Piiskari poolt esitatud resolutsioon, milles tunnistatakse, et aktiivne töölisliikumine võtab omaks 3. internatsionaali põhimõtted. Kongressi saalis oli seinale asetatud tulipunane lipp pealkirjaga: „Elagu 3. internatsionaal. maha kapitalism. Trükitöölised“. Nii oli juba ette näha, milline vool kongressil enamuses on.

Uude juhatusse valiti Kuthman, Jürgenson, Preast, Vahter — Tallinnast. Kivi ja Virk — Tartust ning Preitov — Pärnust.

Seega oli võidule pääsenud vool, mille seljataga seisid iseseisvad sotsialistid ja kommunistid. Mõned sotsiaaldemokraatlikult orienteeru-

nud senised juhid tõmbusid tagasi. Oli ette näha, et edaspidine töö saab kestma poliitilise võitluse tähe all ja vastolud võivad veelgi süveneda. See võttis ka kõigi tegelaste jõu ja omavaheline näaklemine kestis edasi, ilma et uus liit midagi oleks positiivset teinud.

Uus liidu juhatus astus esmakordselt kokku alles 15 kuu pärast. Kõik kongressi otsused ja dokumendid olid protokollis sissekandmata jäänud ja seniajani ei ole veel selgusele jõutud, kuhu kadus kongressi protokollis ärakiri. Seletatav on see sellega, et tollekordne kongress kandis ainult demonstratiivset iseloomu tolleaegses kibedas võitluses poliitiliste voolude vahel ja kui siht saavutatud, siis püüti kõik sellekohane süüdistav materjal ametivõimude eest varjata.

Võitlus ulatus ka ühingutesse — nii Tallinna kui Tartu. Tartus ha-

kati organiseerima juba teist ametiühingut vastukaaluks käremeelsete ametiühingule. Tallinnas kees võitlus juhtiva koha eest. Illustratsiooniks olgu toodud saadiku saatmise küsimus ülevenemaalisele kongressile (!), milline küsimus tekitab ühingu peakoosolekul kriisi. Kuthman lahkeb protestiks juhataja kohalt tagasi, Mahlberg, Linzman ja Sitsik astuvad välja Ametiühisuste Kesknõukogust. Peakoosolek aktsepteerib käremeelsete väljaastumist naeruga ja käteplaginaga. On säilinud veel lendleht, mille allkiri puudub ja milles kutsutakse Tallinna trükitoölisi ülnimetatud koosolekule. Vihaseks antakse pihta Reinsonile*) ja Mahlbergile. Seal kirjutatakse: „Mahlbergil ei ole lihtsamastki raamatupidamisest aimu — kassaraamat on ümber solgitud punase tindiga. Ta ei oska korralikult ühtki kirja kokku seada. Näib, et meie ametiühisusel asjaajaja täiesti puudub, sest see kommunistiline agitator iseseisvate lipu all, kellele meie asjaajaja palka maksame, on kihutustööga nii koormatud, et meie asjade korraldamiseks tal aega sugugi üle ei jää. Samuti võtab agitatori amet ka juhatusese esimehelt Reinsonilt kõik aja ära.“ Need on üksikud pärlid tollest vihast üleskutsest, kuid nad iselomustavad tolaaegset võitlust liikmete keskel.

Liidu juhatus peab oma esimest koosolekut 20. oktoobril 1921. a. Tallinnas „Töölise Keldris“, ära langenud juhatusliigete Preasti ja Vahteri asemele võtavad osa kandidaadid Ott ja Viikman.

Sellel koosolekul palgati liidu asjaajajaks Tallinna ühingu asjaajaja Mahlberg. Juhatusese esimeheks valiti Kuthman, sekretäriks Viikman, laekuriks Ott ja tema abiks Jürgenson. Kuna liidul puudus raha, siis otsustati teha sellekohane laen Tallinna ühingu, mida saadi 25.000 marka. Jooksva töö juures tuli palju tege mist teha üle maa toimuvate töökonfliktidega. Nii puhkes novembris 1921 Tartus töötüli, kuna peremehed liid kollektiivlepingu üles ütelnud. Tartu trükitoölised hakkasid seetõttu valmistuma streigile. Tallinnas streigivad Raudsepa ja Kirsipuu trükikoja töölised. Narvas puhkeb streik Beilinsoni trükikojas.

Liidu juhatus oli paaril korral

*) Praegu vanglas poliitilise süüalusena.

kokku kutsunud ka laiendatud liidu juhatusese koosoleku, kus arutati streikidega ühenduses olevaid küsimusi, liitu registreeriti uute osakondadena Viljandi ja Narva trükitoölise ühingu, samuti muudeti ka põhikirja.

Juhatusel tekkis tõsisem konflikt senise asjaajajaga Mahlbergiga „Valvajas“ toimepandava peo asjas, kuid lõpuks suudeti siiski küsimus omavahel likvideerida.

Lõpuks otsustas liidu juhatus kokku kutsuda II ülemaalse trükitoölise kongressi, mis pidi toimuma 21. 22. ja 23. mail 1922 Tallinnas.

Vahepeal võtavad sündmused Tallinna ühingu, milline ühingu ka kõige rohkem saadikuid annab, dramaatilise pöörde. Käremeelsete vool Kuthmani, Mahlbergi j. t. eesotsas jääb vähemusse. Nii pääsevad kongressile domineerima käremeelsete poolt hüütud „majandusmeeste“ voolu mehed, keda juhivad A. Laks j. t. (Järgneb.)

Trükitoölised!

Tõstkem oma kutseoskust, tutvudes vastava kirjandusega. Seda võimaldab liidu kirjastusel õnnunud

„Käsiraamat Kirjaladujaile“

Raamat on trükitud heal paberil ja hulga illustatsioonidega. Lhk arv 252. Brošeerituna maksab 2.50 krooni, liikmetele 2 krooni. Üksikvihud 15 senti ja liikmetele 10 senti. Tellida võib otsekohe Liidult (V. Pärnu mnt. 31—5, Tallinn) või ühingu kaudu koha peal.

Trükitoölisest presidendiks.

Kindral Lazaro Cardenas, kes suure hääleenamusega Mehhiko vabariigi presidendiks valiti, kuulus kuni 18. aasta vanuseni trükitoölise perre, kust ta 1913. a. lahkus, astudes revolutsionääride ritta, kes president Porfirio Diaz'i diktatuur vastu võitlust pidas. Lazaro Cardenas aegamööda ülendati kindraliks, kuberneriks, sise- ja kaitseministriks, oli sõjaväe komandandiks oma kodumaa provintsid. Rahva suurt usaldust väärides, võttis ta hiljuti vastu sellise aukoha, mida Mehhikol üldse on pakkuda.

ORGANISATSIOONILINE ELU.

Tartlased aastavahetusel.

Tartu Trükitöölise Ühingu elu ja tegevus on muutunud hoogsaks. Eriti peale seda, kui ühingu juhatus koos kultuurtoimkonnaga kutsus ellu mitmesugused ringid.

Organiseerimine.

Liikmete arvu suurenemisega on tõusnud ka juhatuse töö tunduvalt. On ju arusaadav, et kus on koos rohkem rahvast, seal on ka suuremad nõuded ja soovid. Praegusel ajal peame enne tegevasti organiseeruma ja oma organisatsiooni kindlustama, enne kui viia tegevus kaugemaleulatavate sihtide saavutamiseks. Liikmete arv mis kolm aastat tagasi oli 74 on nüüd tõusnud 148 peale, seega juurekasvu tervelt pool liikmete koguarvust. Peale 9. kongressi mil liidu tegevus näitab tubiit hoogu, avaldub see ka ühingute tegevuses. Käib alaline kirj vahetus liiduga ja Valga osakonnaga mitmesuguste küsimuste selgitamiseks. Lisaks sellele on ka Petseri trükitöölislust saabunud soovivaldus Tartu ühingu liikmeks astumiseks. Paar aastat tagasi, kui katsuti ellu äratada Võru osakonda, mis aga tagajärgi ei annud, pööruti ka Petseri trükitöölise poole üleskutsega organiseerimiseks. Seekord jäi Petseris kõik vaikseks, isegi Tartu kirjadele ei vastatud. Kuid nüüd on ka petserlased millegist tõuke saanud ja tunnevad vajadust kontakti astuda eesti trükitöölise perega.

Tööolud Tartus

on praegu kaunis head. Leidub vähe töötäi. Uus-aasta ähvardas küll kujuneda kurvaks peale seda, kui ametivõimude poolt suleti üks kohalikkudest ajalehtedest mis võttis ära töövõimalused mitmelkümnel trükitöölisel. Kuid veel enne uut aastat saadi siiski Tartus luba uue ajalehe väljaandmiseks, mis kaotas ka jälle tööpuuduse trükitöölise seas. Enamjagu vallandatud töölisi said tööle, kuna ilma kohata jäid ainult paar liiget, mis oli tingitud sellest, et töötama hakkasid uued kohalejõudnud ladumiseasinaad. Üldiselt mindi uuele aastale vastu rõõmsate südametega.

Ringid.

Tartu ühingul on juba traditsiooniks saanud vana-aasta õhtul korraldada pidu uue aasta vastuvõtuks, mis oli sel aastal järjekorras kolmas. Kuna peod on toimunud igal aastal „Bürgermusse“ saalis ja nii eeskavalt kui ka rahva osavõlt on hästi õnnestunud, siis on nad Tartu pidupublikumi seas võitnud teatava poolehoidu. Selle aasta peol tegid läbi uuesti asutatud näite- ja laulering oma esimese tuleproovi. Näidendiks mängiti ametivenna Otto Miger'i algupärandit „Ristsed“. Topelt-meeskvartert E. Rapsey juhatusel kaunistas eeskava lauludega. Üldiselt võib nii näite- kui ka lauleringi tööga täiesti rahule jääda, veel enam sellepärast, et nende tegevus on senini väga lühikest aega väldanud.

Sport.

Kuid ka ühingu spordiring töötab innukalt. Möödunud suvel märgiti võrk- ja jalgpalli. Peeti ka korralikud trükikodadevahelised võistlused, mis tõi teatavat elevust trükitöölis-sportlaste peresse. Sügisel alati võimlemistreeninguga võimalas E. Gern'i juhatusel ja eelolevaks suveks tahetakse koostada korralikud käsi- ja jalgpalli meeskonnad.

Rinnamärk ja lipp.

Eesti Trükitöölise Liidu rinnamärk leidis Tartus kaunis sooja vastuvõtu. Rinnamärgi saamiseks on soovi avaldanud üle 80-ne liikme ja nendele on ka märgid E. T. Liidust välja tellitud.

Tartu ühing kavatses juba aasta tagasi omale lippu valmistada, kuid jääd ootama liidu rinnamärki, sest taheti paigutada rinnamärgi kujutus ka lipule. Nüüd, mil rinnamärk on valminud, asuvad tartlased ka lipukavandi väljatöötamisele. Lipp kavatakse valmistada uuemaaja maitsele vastav, kusjuures on mõeldud lipule asetada ka trükitöölise viis värvi. Kavandi saamiseks on pööratud juba kunstniku poole.

LIIDU JUHATUSE TEGEVUSEST

Puhkekodu loomise küsimuses oli liidu juhatus tutvunenud vastavate kohtadega. Jõuluajal käisid kohapeal vaatamis veel liidu juhatusliikmed K. Gern ja K. Must. Kutsutud olid veel E. Ruul — Viljandist ja A. Assor — Tartust, kuid mõnesuguste takistuste tõttu ei saanud nad kaasa sõita. Kindlat otsust siiski veel ei tehtud, vaid püütakse uuesti põllutöministeeriumiga läbiraakida ja kui sealtpoolt tagajärge ei saavutata, siis pööratakse uuesti hra riigivanema poole.

Lõpuliiku valiku otsust raskendab ettenähtud kohtade liig vilets seisukord.

Kõnekoosolek Tallinnas.

Tallinna trükitöölised pidasid detsembris ülelinnalist trükitöölise üldkoosolekut, mis oli mõeldud organiseerimise elustamiseks. Koos oli palju organiseerimata trükitöölisi. Referentidena esinesid A. Offenbach ja K. Gern, kelle kõned kuulati tähelepanelikult.

Läbiraakimistel võeti elavalt sõna ja selgitati arusaamatusi, mis tekkinud liikmete juures. Üldiselt aga oli seisukoht, et organiseerida on hädavajaline.

Koosolek andis tulemusi ja ühinguks on astunud terve rida trükitöölisi. Liikmete juurevool kestab veelgi ja pea võib Tallinn liikmete arvuga kodumaa ühingutest esirinnas seista.

Rakvere tööolud.

Kui igal aastal sügise poole, nagu see harilikult ikka, oli siinseteski trükikodades märgata trükitööstuse alal teatavat elavnemist, siis pole seda kahjuks tänava aasta senini veel sugugi märgata olnud.

Tööd on äärmiselt vähe, nii et töölistel on pea alatine hirm, ei tea kas mulle ei anta ehk palgapäeval „pakkid“ pihku. Ja ega uskuda ole, see on ju nüüdsel ajal nii imelihtne!

— Ühinguline tegevus seisab ka pea endises tasemes, mõni mitteleige vast ikka teeb juttu ja lubab juba lähemas tulevikus liikmeks astuda, siiaamaani seda veel siiski sündinud pole, aga eks lähem tulevik näita, kas lubadustest kaugemale saadakse.

John.

Rinnamärk otsustati tellida A. Rebasa kavandi järele H. Kiiveri töökojast 100 tükki. Märk muudeti selles mõttes, et ettenähtud sinise kolmnurga asemele võeti aluseks punane põhi, mis tõstab märgi kaunidust palju rohkem esile. Osa ühinguid on märke juba kätte saanud. Teised ühingud saavad neid siis, kui märgid valmivad tellitud hulga suuruses.

Tartu trükitöölise ühing palus liitu samme astuda Tartus asetleitud lehtede sugemise asjas riigivõimude poolt, mille tõttu hulga trükitöölisi töötuks jäid. Liit oli kaalunud põhjalikult küsimust, ja ei leidnud võimaliku selles asjas vabariigi valitsuse poole pöörata, kuna praeguse erakorralise aja tõttu võiks see samm riigivõimude poolt valesti tõlgitsetud saada. Kindlasti tuleb see küsimus aga laiemalt ülesse võtta. Hiljem on selgunud, et Tartus hakkas suletud ajaleht uue nime all edasi ilmuma.

„Trükitöölise“ detsembrikuu number jäeti ilmutamata, kuna senine trükikoda „Täht“ likvideeriti; otsustati trükilukorra selgumisel järgmine number anda välja jaanuarikuus.

Liikmete statistikas kinnitati järgmine arv: üldse ühingutesse organiseeritud liikmeid 346. Neist Tallinnas — 130, Tartus — 146, Pärnus — 18, Valgas — 10, Narvas — 20, Viljandis — 14 ja Tallinna raamatukõitjate osakonnas — 8 liiget.

Organiseerimise alal otsustati edaspidi organiseerimistööd korraldada Haapsalus, Kuresaares, Keilas, Paides ja Võrus, kus tegutsevad trükikojad.

Soome trükitöölise liiduga süvendati kontakti. Liidu sekretär A. Offenbach, käies eraviisil Soomes, astus ühendusse sealsete kolleegidega. „Trükitöölise“ tarvis loodi kokkulepe klisheede saamiseks. Ühtlasi andis sekretär Soome trükitöölise liidu sekretärile Hällströmile ETL rinnamärgi.

Poola raamatute esimesed trükikijad — sakslased.

Hiljuti Varssavis peetud ülemaailmse slaavi kongressi puhul korraldas sealne rahvusraamatukogu näituse, kus muuseumis ka esimesi poola trükke välja oli pandud. Nagu selgus, olid nende valmistajaks sakslased ja nimelt Kaspar Straube (Krakovis 1473. a.), Kaspar Elijan Breslaust ja Fijol (Krakovist).

Puhkekodu otsimas.

Maaailmas käivad asjad kiirelt... kui ainult keegi võimukandjatest neid toetab. Nii oli lugu ka trükitehnikute puhkekoduga. Hulk aastaid oli selle küsimusega janditud, käidud asutustes ja kulutatud saapataldu, et siis lõpuks saada väikese sõna: ei. Sedapuhku aga juhtus nii, et riigivanem oli soojalt suhtunud trükitehnikute, riigi aparaat läks kiirendatud käiku ja nii saabus trükitehnikute liidule ettepanek — sõita ja vaadata järele mõned maa-kohad sobiva puhkekodu asutamiseks.

Nii pidimegi meie kolmekesi — Saar, Schönberg ja nende ridade kirjutaja — algama reisu kauge Narva poole, pea täis mõlkuvaid mõtteid ajalehtede kaudu teatavaks saanud seal kandis valitsevatest pahadest ilmadest. Pidi olema kange maru, lund ja pori rohkem kui sibulaid mõnes poes. Teadjad kolleegid hoiatasid, et võtke säärivad kaasa. Aga kas ükski trükitehnik tahab enda seisust alandada ja pugeada vene saabastesse! Sõitsimegi igamees noolsirgelt pressitud pükstega, saapad puhtaks läigitud jne.

Jõudime Auvere jaama — öö rongis muidugi magamata — ja esimene asi — vajusime raskesse lumelörtsi porri. Ümberringi aga valge lumeväli ja kohati sooja ilma tõttu suured veeloidud. Ei hobust ega kedagi, rääkimata veel õrnpunasest unistavast omnibusist. Talumehed vaatasid meile, kui imeelukatele ja tundsid vast isegi kahjurõõmu ning huvi mis meie edasi teeme.

Ei seal polnud valida ühtegi — ega üks märg-koht ei erine teisest märg-kohtast ja nii keerates oma viigitud püksid sääred kõrgele, platerdasime Meriküla poole. Kaks säärivates naist juhatasid meid armulikult kuni järgmise taluni, kus saime hobused — ja nii jõudime niiskevõitu ninadega Meriküllale — umbes 8 kilomeetrit Auvere jaamast asuvasse mereäärseesse suvituskohhta.

Kõige vihasemaks osutus Saar:

— Poisid, teate, paneme pakid kokku ja sõidame koju — ütles ta, kui olime esimese maakoha vaadelnud.

Meie enamus aga ei leppinud sellega. Olgu mis on, käime teised kohad ka läbi.

Teine koht oli Konju mõis. Siin sai Saare hing päris täis. — Pidi ju

käima kukesammul: lumelörtsi tõttu kaloss libises ja käia oli vaevaline. Aga aeg kiire — pimedus jõuab kätte, enne kui jõuaks sel kombel mõisa. Nii jäi Schönberg lohutama Saart teele, mina aga pühkisin kiirelt mõisa poole, et enne pimedat jõuda sinna ja ühtlasi olla ka teistele teenäitajaks. Sattudes mõisa loomalautade vahele, pidin peaaegu mudasse kalossi jätma, kuid sain veel ta välja õngitseda ja kui maha arvata pükstele kleepunud sõnniku ja armetus seisukorras kingi, siis suurt häda ei olnud midagi.

Istusin ja mõnulesin soojas mõisa toas sealse perenaisega juttu vesteldes, kui viimaks saabusid ka Schönberg ja Saar, viimane päris Morando näoga. Kuna mõis ise ei pakkunud naudinguväärilist pilti, siis ei muutunud Saar enne jutukaks, kui oli neelanud alla paar tassi teed. Siis tuli elu ka kõigisse meisse kolmesse ning lahke pererahva tõttu võisime juba heatujuliselt unustada kõik olemasolevad vintsutused kuni õhtuse rongini.

No-jah, mis seal veel edasi rääkida. Oli veel tühiseid asju, kus Saar ja Schönberg sõitsid Küti mõisa Rakvere all vaatama (mina sõitsin tarviduse tõttu Tallinna tagasi), pidid kokku võtma kõik oma jõu ja magasiinide tõstmise osavuse, et upitada mitmel puhul kraavi libisenud autot. Ja et lörts ei olnud veelgi kadunud ja õues ei paistnud päikene. Mõlemad olid varem arvamisel, ajalehtede ja raamatute kaudu lugedes, et auto keskmine kiirus on 50—60 kilomeetrit tunnis. Kuid küsige neid nüüd, siis naeravad nad teid välja ja ütlevad, 4 hobusejõuline auto vajab 20 kilomeetri sõiduks 3 korda 3 inimjõudu, ja katab selle maa kahe tunniga. Ja Saar vast lisaks veel: ka inimelu.

Kutsesekretariaadist.

Viimasel sekretariaadi koosolekul 20. detsembrist olid arutusel rida küsimusi. Muuseas oli arutatud trükitehnikute seisukorda Eestis ja Lätis, samuti võeti rahuldusega teatavaks, et Hispaania trükitehnikud võivad uue korra all oma tegevust jätkata. Belgias ei ole veel tariifita aeg mingeid muudatusi toonud ja ametiühingud jätkavad visa vastupanu peremeeste töötingimuste halvendamise katsetele.

Tschehoslovakkia liidu kongress.

Tschehoslovakkia trükitöölised pidasid hiljuti 5. korraliku aastakongressi. Kongressi avas liidu esimees V. Nemecek.

Kongress tervitas telegrammiga president Masaryki, kui suurt demokraatia ja tööliskonna sõpra.

Liidu rahaline aruanne kinnitati. Nemeceki ettekandel peetud referaadi kohta „Majanduskriis ja 40-tunniline töönädal“ võeti vastu resolutsioonid: esimene käsitas lahkavamis parlamendi töölisrühmaga, kuna rühm oli nõustunud sotsiaalseaduste muutmise, mis käis tööliskonna huvide vastu, ilma et oleks nõu pidanud ametiühingutega. Teine resolutsioon nõudis 40-tunnist töönädalat, ilma et palku sealjuures alandataks.

Arutati eelseisvat kollektiivlepingu revideerimist tööandjate poolt ja esitati sellekohased seletused.

Määrati kindlaks ka uued normid liikmemaksu ja abiandmise kohta.

Suure hääkskiidu osaliseks said aruanded trükitöölise kutseoskuse arendamiseks, samuti ka õpilaste ettevalmistamist juhtiva komisjoni aruanne.

Valimistel valiti tagasi kõik vanad tegelased, ilma et mingit muudatust oleks esile tulnud.

Kongress jättis hästi distsiplineeritud ja oma ülesandel kõrgel seisva kongressi mulje, kuigi sõnavõttu oli küllaldaselt. Tšehhoslovakkia trükitöölised olid ceskujuks teistele töölisorganisatsioonidele, mida kinnitasid ka välismaa liitude esitajad.

Lühidalt välismaalt.

Ameerika Ühendriikide paberitööstus ei suuda veel senini produtseerida niipalju paberit, et katta maa tarvidust paberi järele. Seetõttu toodi Kanaadast tänava aasta esimesel poolel 1.923.513 tonni sisse eelmise aasta sama aja eest 1.481.139 tonni vastu.

Arjentiinas on keegi kirjastusfirma otsustanud müüa raamatuid kaalu järele. Sarnane raamatute müük kilode alusel on esile kutsunud ägedad protestid kirjandusringkondade poolt.

Belgia trükitööstus kriisi peale vaatamata ei või nuriseda tööde vähesuse üle. Töötute protsent on seal kõigest 12,5, mis on hulga vähem kui naabermaades. Sarnane nähe on seetõttu võimalik, et Belgia flaami liikumise arenemisega on suurenenud ka nõudmine flaamikeelsete ajakirjade, raamatute ja ajalehete järele, kutsudes esile uue elavnemise trükitöö alal.

Brasiilias töötab praegu 25 paberivabrikut, kelle aastane toodang ulatub 70.000 tonnile.

Inglismaal on suuri edusamme teinud ajalehe trüki mitmevärviliseks tegemine. Glasgow's ilmuv ajaleht „Daily Record“ ilmub juba pidevalt mitmevärvilisena, tuues nii värvipilte kui ka värvilisi kuulutusi ning pealkirje. Ajaleht ilmub alatas ka kolme- või neljavärvi trükis. Trükisajanduse tundjate ringkonnist arvatakse, et tulevikus ilmuvad kõik suuremad lehed mitmevärvilise trükis, mis

teeb lehe kaugelt huvitavamaks ja nägusamaks.

SSSR-is ilmub käesoleval ajal 9.700 ajalehte kogutiraashiga 36 miljonit.

Saksamaal viimaste teadete järele on ajalehete tiraash veelgi alanemas. Alanemise tendentsi näitavad eriti varem suurema lugijaskonnaga ilmunud lehed, nagu „Der Deutsche“, „Berliner Morgenpost“, „Berliner Lokalanzeiger“ jne. Lehtede majanduslikku seisukorda raskendab ka see, et on vähenenud suurel arvul ajalehete kuulutused. Ainult valitseva partei häälekandja „Völkischer Beobachter“ näitab mõnetuhandelst tiraashi tõusu.

Briti muuseumis Londonis on praegu 4.380.000 köidet raamatukogus. — Piibel on senini trükitud 655 keeles. — Lope de Wega (hispaanlane) oli viljakam kirjanik olnud. Ta oli kirjutanud 22 miljonit rida. — Aleksander Dumas (vanem) oli kirjutanud 1.200 raamatut.

Ameerika Ühendriikides on hommiklehtede kogutiraash 13,2 miljonit, öktulehed ilmuvad 21,9 miljoni ja pühapäevalehed 24-miljonilises tiraashis. Nädala-ajakirju on üle 8000 kogutiraashiga 53 miljonit. Ka Ühendriikides on märgata kuulutuste langust. Ajalehete kontsernid arvestavad umbes 44-protsendilise tagasimineku kuulutuste arvel.

Saksamaal katsetakse raske toorainete kriisi tõttu uute paberisortide valmistamise alal, millega loodetakse

välismaalt sisseveetava puumassi asemel paberit valmistada oma maa puusaadustega. Vastavad ringkonnad loodavad, et see neil Hitleri abiga õnnestub.

Belgias valitseb ikka endiselt tariifita aeg. Siiski ei ole veel streikijate arvu suurenemist näha ja 13 tuhandest liikmest on töö seisma pannud 88 töölisi 11 trükikojast. Selline olukord on tingitud sellest, et ametiühisus ei ole veel välja kuulutanud üldist tööseisakut. Ettevõtjate laagris valitseb endiselt vaadete lahkuminek, kuigi suurem osa ettevõttest pooldab status quo püsimit.

Liit pööras kõigi trükitöölise poole üleskutsega, milles nõutakse kõigilt liigetelt vastuhaku fondi summade maksmist. Mittestreikijad töölised annavad samal ajal allkirju, millega avaldatakse solidaarsust trükitöölise kollektiivlepingu maksmapanemise nõudmisele.

Prantsusmaal, Elsass-Lothringenis lõppes 31. dets. 1934 maksmapandud tariif-kokkulepe. Nii ettevõtjad kui ka töölised on asunud ette valmistama uut kokkulepet.

Hollandis peeti 59. korralikku kongressi. Kuna töötuse kasvamisega on liikmeskond muutunud radikaalsemaks, siis tõsteti kongressil üles küsimus liidu juhatuse ümbermoodustamiseks. Seni valiti juhatust Amsterdami sektsioonidest, kuna nüüd moodustatakse ta ülemaaliselt, mis tagab juhatusele rohkem vastust liidu juhtimises.

Fašismi vastu võitlemiseks otsustati neid liikmeid, kes liidu huvide vastaselt teotsevad, liidu liikmete hulgast välja arvata. Suuri vaielusi tekitas invaliidisuse fondi küsimus, kuna invaliidide rohkuse tõttu ei võimalda liidu rahaline seisukord nende kõrgendatud toetusi maksta. Küsimus anti komisjoni lahendada. Praegu saavad invaliidid 10 guldnat (25 krooni) nädalas toetust.

Jugoslaavias suri trükitöölise liidu asutaja liige Bogoslav K. Jost 53 a. vanaduses. B. Jostil olid suured teened liidu juhtimises ja ühtlasi oli tema ka tihedas sidemes rahvusvahelise trükitöölise liikumisega. Suur osa trükitöölise ajakirju pühendavad tema mälestuseks pikki artikleid, milles tuletatakse meelde ka arvurikkaid teeneid.

Norra trükitöölised pidasid hiljuti 12. liidu kongressi, millest võttis osa arvurikas esitaja kogu liidu osakon-

dadest. Ka välismaa liidud olid tugevalt esitatud. Liidul on praegu 3799 liiget, milline arv näitab tõusu trükitöölise liikumises. Tihedat sidet kogu tööliskonnaga iseloomustab see nähe, et Oslos peetavate omavalituse valimiste puhul lubati kongressi poolt 6000 Norra krooni toetust.

Saksamaal on uue reshiimi all tulnud ette suuri raiskamisi. Nii karistas kohus natslike trükitöölise juhte N. Nageli 3-aastase vangistusega ja 6000 RM trahviga ja A. Uhle 2½-a. vangistusega ning 3000 RM rahatrahviga. Mõlemad mehed olid kurjasti tarvitanud nende kätte usaldatud organisatsiooni raha.

Veel ebatervest võistlusest.

„Trükitöölises“ nr. 6 on kirjeldud üldiselt trükikodade võistlusest Rakveres, kuid aga siin juures tahan mina veel mõne sõnaga valgustada.

Näiteks A. P. trükikojast siin töötab masinmeistrina vaevalt kolm aastat õpinud A. T. kes saab 9 kr. nädalas ja seal juures tuleb „Uus Virulase“ ilmumise päeval s. o. iga esmaspäev, kesknädal ja reedel töötab kaheksa tundi ilma lõunata ja sagedasti tuleb nädalas enamasti iga nädal ületunde teha kaheksa, kümme ja ka rohkem nädalas, kuid on töötanud ületunnid ikka hariliku tunni hinnaga s. o. 20 snt. et aga hoida tööd endale. On olnud ka juhuseid kus tema tegi 14—15 tundi järke mööda ikka 20 snt. tund, olen ise käinud tundide viisi seal töö ajalehe ilmumise päeval abiks trükimas ja kui õige rohkesti on olnud tööd siis muudel päevadel kah.

Möödunud laupäeval oli juhuse pealt kuulata kui trükikoja omanik käis ületunde üles märkimas siis oli nimetatud mehel 9 ületundi ja esmaspäeval ei olnud tööl, siis ütles peremehele, et pange need tunnid esmaspäeva arvele, siis saan nädala täis.

See siin on üks näide, kuid neid näiteid võiks palju tuua. Siin on juba selgesti näha, mismoodi püüavad õpipoisid õppinud töölisi iga hinnaga välja suruda. Kas või seal juures töötada paari krooniga nädalas. Sellest on juba näha mispärast on ka palgad nii madalad ja võivad veelgi minna palgad alla.

Pilk minevikku.

A. Serben.

Saksamaal, Austrias, Prantsusmaal ja teistes kultuurriikides oli trükitöölise ametühinguid 1866. a. saadik, Leipzgis juba 10 aastat varem.

Balti provintsis, nimelt Riias, Mii-tavis, Tartus ja Tallinnas oli juba 1860. a. saadik trükitöölise omavaheline abiandmise kassa. Sel kassa oli 4 jaoskonda: 1) haigekassa, 2) invaliidikassa, 3) leskede ja vaestelaste kassa ning 4) läbireisivate töödotsivate trükitöölise abiandmise (Viaticum) kassa. Iga kassa heaks oli väljaõppinud palgaline trükitööline kohustatud 5 kopikat maksuma, mida peremees iga nädal ta palgast maha arvas ja sellekohasesse raamatusse märkis. Iga-aastasel kassa peakoosioekul pidi peremees kassa seisukor-rast aru andma. Haiguse juhul mak-sis kassa 1 rubla päevas, peale selle prii arst ja rohud. Matuse puhul said maetava sugulased kassast 40 rubla toetust ja iga kassaliige oli kohus-tatud 1 rubla matuserahana eraldi maksuma.

Invaliidsuse või töövõimetuse juhul võis iga liige, kes 25 aastat korrali-kult liikmemaksud maksnud, ennast invaliidiks tunnistada lasta, kusjuu-res ta 5—7 rubla nädalasa abiraha sai. Kui tal veel tööjõudu jatkus, võis ta edasi töötada, millejuures ta igast maksust vabastati. Oli selt-simehi, kes veel mitmes teises kas-sas liikmed olid ja selle tõttu roh-kem abiraha said, kui nad seda kur-nava tööga teenisid.

See oli 1904. a., kui ma Riias va-nemas ja suuremas Häckeri trüki-kojas kolmandat korda töötasin. Tol ajal asutati Riias palju uusi suuri käitisi juurde ja selle tõttu oli trü-kitööstureil kuldne aeg ja ka trüki-töölistel palju tööd, sest rotatsioonija ladumasinaid ei olnud veel Riias. Ka palgaolud kerkisid tunduvalt. Uusi väiksemaid trükikode tekkis nagu seeni pärast sooja vihma. Tar-tust, Pärnust, Viljandist ja Valgast siirdusid paljud noored kunstijün-g-rid Riiga, kes seal kõik kohad leid-sid.

Mind meelitati Häckeri juurest „Rigaer Tageblatti“ trükikotta, kus mulle headel tingimustel üks vene-

keelne matemaatiline õpperaamat tü-kitööna laduda pakuti. Ma võtsin selle vastu. Uus Mediaval Petit ja Korpus kiri tuli kaste panna, aga materjalist ja eriti matemaatilistest märkidest oli suur puudus ning tarvilised klambrid puudusid üldse. For-muleid oli palju, aga millega neid teha? Tarviline materjal puudus ja ma pidin seda nõiduma. Paari nädala pärast ütlesin üles, sest ma olin Häckeriga kokku leppinud, et ma tema juurde tagasi lähen.

Noor lätlane Ed. Schults, kes äsja „Rigaer Tageblatti“ trükikojas fak-toriks saanud, oli suur joomar ja magas ennast kõrtsides kord piljardi peal ja teinekord piljardi all välja. Mina nõudsin temalt tarvilist ma-terjalid, tema aga muutus seltsi-meeste juuresolekul häbematuks. Selle peale andsin talle tugeva kõr-vakiilu ja läksin oma teed.

Teisel päeval läksin Häckeri trü-ki-koja kontorisse teatama, et ma seal jälle tööle asun. Kontoris tea-tati mulle aga, et Häcker olevat kee-lanud mind tööle võtta, sest „Rigaer Tageblatti“ omanik Scheffers olevat mind telefoni kaudu mustanud ja lai-manud. Sedasama kuulsin ka teiste suuremate trükikodade kontoreist. Nii siis olin ma Riias musta kirja ja ka boikoti alla pandud.

(Järgneb.)

I.LADUJA KIRJAKEHASTAJANA.

Keegi prantsuse trükitööline tea-tas patendiametile oma leiutisest plakatikirjade suurtähtede kokku-seadmist üksikutest jagudest. Tea-tavasti lasevad ladina keele tähed endid koostada mitmes grupis: sirg-, põik-, diagonaal- ehk kõverjoonte ele-mentidest, nagu A, V, W — B, P, R — C, G, O, Q — E, F, L. Nime-tatud põhivormide kokkuliitumisest saavutame soovitava suurtähe. Tä-hendatud üksikjaod võivad puust kui ka metallist olla, mida küljel asuva löike läbi üksteisesse kiilutakse ja peale tarvitamist niisamuti jälle lah-utatakse. Kuivõrd sarnasel viisil kokkulaotud tähed end praktilisest küljest tulusaks osutuvad, on meil proovitrüki puudusel esialgu tead-mata.

Väljaandja: Eesti Trükitöölise Liit.

Vastutav toimetaja: A. Offenbach.

R. Tohver & Ko trükk Tallinnas, 1935.